מנו רב יהודה והא אמר רב יהודה אמי

שחציו עבד וחציו בן חורין הבא על בת

ישראל אותו ולד אין לו תקנה כי איתמר

דרב יהודה כגון דקדיש בת ישראל דנמצא

צד עבדות שבו משתמש באשת איש

והאמרי נהרדעי משמיה דרבי יעקב לדברי

הפוסל פוסל אפילו בפנויה לדברי המכשיר

מכשיר אפי' באשת איש ושניהם לא למדוה

אלא מאשת אב מאן דפסיל סבר מה אשת

אב דלא תפסי בה קדושין [הולד ממזר] אף

כל דלא תפסי בה קדושין הולד ממזר ומאן

דמכשר סבר מה אשת אב דלדידיה לא

תפסי בה קדושין לאחריני תפסי בה קדושין

לאפוקי עובד כוכבים ועבד דלא תפסי בהו

קדושין כלל אלא כי איתמר דרב יהודה יכגון

שבא על אשת איש ונמצא צד חירות שבו

משתמש באשת איש אמר רבינא אמר לי

רב גזא איקלע ר' יוםי בר אבין לאתרין והוה

עובדא בפנויה ואכשר באשת איש ופסיל א"ר ששת לדידי אמר לי רב גזא לא ר' יוסי

בר אבין הוה אלא רבי יוסי ברבי זבידא הוה

ואכשר בין בפנויה בין באשת איש א"ל רב

אחא בריה 🌣 דרבה לרבינא איקלע אמימר

לאתרין ואכשר בין בפנויה בין באשת איש

יוהלכתא עובד כוכבים ועבד הבא על בת

ישראל הולד כשר בין בפנויה בין באשת

איש ירבא אכשריה לרב מרי בר רחל ומנייה

בפורסי דבבל ואע"ג יידאמר מר ישום תשים

עליך מלך (6) יכל משימות שאתה משים אל

יהו אלא מקרב אחיך האי כיון דאמו מישראל

מקרב אחיך קריגן ביה עבדיה דרבי חייא בר

אמי אטבלה לההיא עובדת כוכבים לשם

אנתתא אמר רב יוסף יכילנא לאכשורי בה

ובברתה בה כדרב אסי דאמר רב אסי "מי

לא מבלה לנדותה בברתה עובד כוכבים

ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר ההוא

דהוו קרו ליה בר ארמייתא אמר רב אסי מי

לא מבלה לנדותה ההוא דהוו קרו ליה בר

ארמאה אמר ריב"ל ימי לא מבל לקריו

אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יהלוקח

עבד מן העובד כוכבים וקדם ומבל לשם

בן חורין קנה עצמו בן חורין מאי מעמא

,:מנד. ע"שו, ג) קדושין עו

שם ובתום׳ ב"מ עג: ד"ה

רב מכין. כ) ווט"ט חום׳

הגהות הב"ח

(ה) גמ' תשים עליך מלך

(ב) תום' ד"ה משום וכו'

לאי בעינא: (ג) ד"ה ככא

כו' בפרק מי שמת. נ"ב

ע"ש בתוספו' קמט ע"ח ובפ' א"נ עג רע"ב במה

שפי' רש"י ועיין עוד בתוס' פרק מי שהחשיך קנד ע"ח:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א] תום' ד"ה אטבלה כו'.

כדאמרינו בנדה דף מז ע"א

עין משפם קח א ב מיי׳ פט״ו מהל׳

איסורי ביאה הלכה ה סמג לאוין קיז טור ש"ע לה"ע סי׳ ד סעי׳ יו: במ ב מייי שם ה"נ טוש"ע שם סעיף ה וסעיף יט: קי ד מיי׳ פ״א מהלכות

מלכים הלכה ד: קיא הו מיי פי"ג מהלי איסורי ביאה הלכה ט סמג לאוין קטז קיז טוש"ע י"ד סימן רסח :סעיף ז מיי׳ שם הי״א ופ״ח מהל׳ עבדים

סב שיבוט סב מחם שיים :סי׳ רסו סעיף ט

תורה אור השלם

ו. שוֹם תָּשִּׁים עָלֶיךּ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךְ בּוֹ מְּכֶּרֶב אַחֶּיךְ תְּשִּׁים עְלֶיךְ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לְתֵת עָלֶיךְ אִישׁ נְבָרִי אֲשֶׁר לֹא אחיר הוא: דברים יז טו

תוספות ישנים דפליגה: מקרב אחיך קרינה ביה. קשה לפ״ה קר נה לא קבט לכני דפי' לקמן (ק"ב.) עלה דגר דן את חברו דבר תורה דר"ל דוקא דיני נפשות לד"כ דוקח דים נפשות אבל דיני ממונות דן אפילו ישראל וקשה דהכא משמע דדוקא אמו מישראל מני לדון אבל אי לאו הכי לא לון מבני ממונות אייריגן הכא דדיני נפשות ליכא הכא דדיני נפשות ליכא בומן הוה ול"ל דאף בדיני ממונות דן חבירו דוקה: א) וקשה לקמן פ' מלות חלילה (קא:) רב יהודה דאדבריה לר' שמואל בר יהודה והוא היה גר [להיות דיין] בחלילה והדר תניתוה של ישראל ולא בב"ד של גרים ולפר"ח דפי דאף בדיני ממונות לא מזי לטף בדיני מנטטע לט מני דיין אפילו ישראל איך היה טועה ר' יהודה להוליכו שם להכשירו לחלילה מי לט להכשירו נחסיכה נהי רע מדיני ממונות ובשלמה פ״ה ניחה דעלה על דטחו להכשירו לחליצה כמו בשאר דיני ממונות דדיין אפיי לישראל ולהכי קאמר תלמודא תניתוה דגלי קרא דפסול בחליצה אבל לפר"ת קשה ונראה לומר דגר פסול לדון ישראל בדיני ממונות בדבר שלריך כפיה וא"כ ניחא דהכא מיירי במילי דכפיה וכן משמע [דמנייה] בפורסי דבבל דמשמע לכפות העולם לושתע לנפות ישתט ובהא בעינן דוקא משום דאמו מישראל אבל בלא כפיה מלי למידן ישראל ושש"ה ניחא ההיא דלקמן דמ"ד לעשות מלות חלילה כמו מלתא דלית ביה כפיה ולהכי ס"ד להכשירו עד דמייתי קרא דפסול גם ומטכי שיל מטכשירי עד דמייתי קרא דפסול גם בחליצה ובסנהדרין פי׳ לפי׳ ר"מ (סנהדרין לו: מוד"ה לאמויי) מאי האי דגביה כל הכשר לדון כשר להעיד ויש כשר להעיד ואינו כשר לדון ואמר ר' יוחנן לאחויי סומא בא' מעיניו (סנהדרין לד:) ואמאי לא קאמר לאמויי גר כיון דלא מצי לדון ישראל כיון דלח מלי נדון ישושה וי"ל דלח פסיקה ליה משום יי"ל דרו בייון: דחבירו מיהא מצי דיין: לשם אנחתא פ״ה לטבילת נדות ולא לשם יהדות מבחוץ היינו לכתחלה דעדיף טפי שויש מפרשים דכיון דידוע לכל שטבלה כאילו עומדים שם דמי ומיהו קשיא דטבילת נדה בלילה ולקמן (דף מו:) אמר אין מטבילין גר בלילה אבל אי לאו כחיב משפט אלא אקבלח מלוה אחי שפיר והא דאין מטבילין היינו לכחחלה מדרבנן: לשם אנתתה לשם חישות

אי לאו משום דאי (כ) בעינן למינסב אחריתי נסיבנא האמר היינו

משום דשייר בקניינו כדאמר בהשולח (גיטין דף מג. ושם) והכא לא

שייר: מה אשת אב בו'. וח״ת מה לאשת אב שכן כרת ומיתה ויש לומר דממזרות תלוי בתפיסת קדושין כדפרישית לעיל: רבא אכשריה לרב מרי בר רחל. רצא גרסי׳ ולא רצ דרב מרי בריה דאיסור גיורא הוה שהיה ביתי רבא כדמוכח בפ' תי שמת (ב"ב קמע. ושס)ד): פורםי דבבל. ממונה כדאמר בפ"ק דיומא (דף ט.) מאי פרהדרין פורסי: ביון דאמו מישראל מקרב אחיך קרינן ביה. מכאן קשה לפי׳ הקונטרס דפירש בחלו נאמרין (סוטה דף מא. ושם) גבי אגריפס המלך שאמרו לו אחינו אתה והאמר בגמרא דבאותה שעה נתחייבו שונאיהם של ישראל כלייה שהחניפו לאגריפס ופי׳ בקונטרס שקראוהו אחינו לפי שהיתה אמו מישראל ולפירושו אמאי נענשו הא אמרינן הכא כיון דאמו מישראל מקרב אחיך קרינן ביה ואע"ג דתניא בתוספתא (דסנהדריו פ"ד) דאין מעמידין מלך אלא מן המשיאים לכהונה מ"מ תימה הוא לומר דמשום איסורא דרבנן נתחייבו כלייה ואומר רבינו שמואל דהורדום לא נשא בת ישראל שעשה תשובה כדאמרינן בפ"ק לב"ב (דף ד.) ולכך נענשו ואע"פ שהיה עבד קראוהו אחינו לפי שהיה אחיהם במצות ואתי שפיר הא דאמר שמואל בפ' עשרה יוחסין (קדושין ע:) כל דאמר מבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא ושמואל גופיה אית ליה (לעיל עמוד א) דעובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר אלא ודאי לא נשא ישראלית וא"ת מ"מ אמאי עבדא הוא והלא מסתמא כשמלך הורדום נתייאשו בעליו ושמואל אית ליה (לקמן דף מח.) המפקיר עבדו יצא לחירות ואין צריך גט שחרור וי"ל דשמא היו מנפים שתהא גאותו מושפלת וא"ת דהכא משמע דגר שאין אמו מישראל אין כשר לדון ובפ׳ אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לו: ושם) תנן הכל כשרים לדון ופריך תנינא ומשני חדא לאתויי גר וחדא לאתויי ממזר משמע דגר אע"פ שאין אמו מישראל אלא שנתגייר בעלמו דכשר לדון דקרינן ליה בא מטיפה פסולה דקאמר התם אבל גר מטיפה פסולה לא וי"ל דהתם

מיירי לדון גר חברו כדאמר בפ' מצות חלילה (לקמן דף קב. ושם) גר דן את חברו דבר תורה ואם היתה אמו מישראל דן אפילו ישראל וא"ת בפ׳ עשרה יוחסין (קדושין עו:) אמרינן מי שהוחזקו אבותיו משוטרי הרבים למימרא דלא מוקמינן פסולים ורמינהו הכל כשרים לדון כו׳ ואמר רב יהודה לאחויי ממזר ומאי קושיא דהתם היינו לדון את חברו וי"ל דממזר כיון דאביו ואמו מישראל מקרב אחיך קרינן ביה חדע דהא דרשינן עליך הוא דבעינן מקרב אחיך וחברו ממזר מיקרי שפיר עליך שבא מזרע ישראל ואי מיפסל

ממזר לדון את ישראל מיפסל נמי לחברו ובפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לו:) דקעביד לריכוחא בין גר לממזר אע"פ שגר וממזר חלוקין דגר אינו דן אלא חברו מ"מ נקט לריכוחא לפי שהמשנה שנויה סמס ואין חילוק זה מפורש בהא): אשבלה ההיא עובדת בוכבים דשום אנתתא. שהיה רוצה לייחדה לו והיה מטבילה כדרך כל בנות ישראל שטובלות משנתבעות לינשא וטועה היה דבעבד לא גזרו נשג"ז כדאמרינן בנדה א (דף כ): בלר לא מבלה לגדותה. תימה דאמר לקמן (דף מו:) דגר לריך שלשה דמשפט כתיב ביה ואפילו למאן דאמר בריש סנהדרין (דף ג.) דבר תורה חד נמי כשר מכל מקום אין דרך נשים להביא איש עמהן בשעת טבילה ואשה אינה ראויה לדון כדתנן (נדה דף מט:) כל הכשר לדון כשר להעיד ובהדים איתם בירושלתי דיותם מעתה שאין אשה מעידה אינה דנה ודבורה לא היתה דנה אלא מלמדת להן שידונו אי נמי על פי הדיבור שאני וי״ל האי דבעינן שלשה היינו לקבלת המצות אבל לא לטבילה ב) אף על גב דאמרינן לקמן (דף מו:) דשני ת״ח עומדים

> שם מתמתו עם מישות ולא לשם יהדות רק כי היה חפץ בה והיא חפלה בו והכשיר בה ובברתה משום טבילות שעשתה אחרי כן לנדותה דמשום הטבילה שעשתה לשם אישות לא מהניא דדמשמע לעיל (כד:) ולא נהירא דהא מסקינן (שם) הלכה כולם גרים וא"ד הטפילה לשם אישות מהניא ואם לא מהניא משום דלא נמכוונה לשם יהדות כלל א"ד מה אהנו הטפילות של נדות שטבלה אחרי כן אחרי שלא נמכוונה לשם יהדות [ולכן נראה עיקר] כפי קמא: ב) וצ"ל דהר מיירי כשקבלה ככר המטות והודיעוה מטות קלות וחמורות דאל"ה לא סגי בטבילת נדותן:

מנו רב יהודה כדאתי צד עבדות ומשתמש באשת איש. והא דמשמע מנו רב יהודה. כדאמר ואף רב יהודה מורה בה להימירא: והאמר בפ"ק דקדושין (דף ז. ושם) דהתקדשי לחליי לא אמר כלום רב יהודה. גבי חליו עבד הבא על בת ישראל: הולד אין לו סקנה. בבת ישראל כלומר ממזר הוא: כי איסמר. ההיא דאין לו תקנה: כגון דקדיש. מי שחליו עבד וחליו בן חורין את בת ישראל ואח"כ בא

עליה דכיון דקדשה הויא מקודשת ללד חירות אבל לא ללד עבדות ונמלא לד עבד שבו משתמש בא"א ולפיכך הולד ממזר דכל הני דמכשרי בפנויה מכשרי אבל באשת איש אפילו בישראל הולד ממזר וכ"ש עובד כוכבים ועבד אבל היכא דבא עליה בלא קדושין כשר: ה״ג דנמלה לד עבדות שבו משתמש בחשת חיש: לדברי המקשיר. בעבד הבא על בת ישראל מכשיר אפי׳ בא״א וטעתא תפרש ואזיל: אלא מאשת אב. דממזרות לגבה כתיב דכתיב לא יקח איש את אשת אביו וסמיך ליה לא יבא ממזר (דברים כג): כגון שבה על השת חיש. ומשום הכי הולד חין לו תקנה בבת ישראל דנמלא לד חירות של עבד כשבא עליה משתמש באשת איש. ואע"ג דאי כולו עבד הולד כשר כדאמרן לדברי המכשיר מכשיר אפי׳ בא"א הכא ממור משום לד חירות דהוי כשאר ישראל הבא על אשת איש דהולד ממזר: רב גוא גרסיי: הוה עובדא. בעבד גמור: בין באשת איש. כדאמרן שאין עושה ממזר אלא מי שיש לו קדושין על אחרים: רב מרי בר רחל. מעובד כוכבים הבא על ישראלית הוה: בפורסי דבבל. גבאים ממונים על ישראל. ואע"ג דגר בעלמא אסור למנותו פרנס על ישראל דאמר מר כו׳ האי כיון דאמו מישראל מקרב אחיך קרינן ביה: אטבלה לשם אנספא. לשם טבילת נדה ולא לשם טבילת גירות: יכילנה להכשורי בה. להיות גיורת גמורה ואע"פ שלא טבלה לשם גירות ואמר לקמן (דף מו:) לעולם אינו גר עד שימול ויטבול דטבילת נדה סלקא לה לשם גירות דעובדת כוכבים לא טבלה לנדותה: ובברתה. ואע"ג דבת עבד הבא על בת ישראל היא דהא נתגיירה זו וכבת ישראל היא אפ״ה כשרה בתה: בה כדרב אסי. דאמר בשמעתין ההוא דהוו קרו ליה בר ארמייתא שלא טבלה אמו לשם גירות ואמר רב אםי מי לא

טבלה לנדותה אלמא טבילת נדה סלקא

לה לשם גירות: ל"א לשם אנתתא. לשם

אישות וטבילת גירות הוה אלא שאינה

טבילה דאמר בכילד (לעיל דף כד:)

אחד איש שנתגייר לשום אשה ואחד

אשה שנתגיירה לשום איש אינן גרים. יכילנא לאכשורי בה ע"י טבילות אחרות שטבלה אח"כ לנדותה. כך שמעתי וקשיא לי חדא דקבעינן הלכתא התם הלכה כולן גרים ואפי למשנה ראשונה נמי אי קמייתא לא סלקא לה בתרא נמי לא סלקא לה דלאו לשם שמים נתגיירה ולשון ראשון עיקר ונראה בעיני: בר ארמייסא. שלא טבלה אמו כשנתגיירה: מי לא טבלה לנדוחה. ואותה טבילה עולה לה לטבילת גירות דדת יהודית היא וכן מי לא טבל לקריו:

טובד

ע"ש תוס' ד"ה ו כצ"ל:

מוסף רש"י . בפורסי. גלע"ז מנשטר"ל, שוטרים (שבת קנד.).

תום' חד מקמאי עבדות: עבדיה דר' חייא בר אמי אטבלה לההיא עובדת כוכבים לאכשורי יכילנא וכברתה בה כדרב אסי יאמר רב [אסי] מי לא טבלה לנדותה פירוש טבלה עבדיה דר' חייא גיירה וקבלה עליה מקצת מצות . ולות ומקצת טבלה לשם גירות אלא שמכלה לאחר ימי ודוחה לטהרה לבעלה משום הכי אמר רב אסי מי לא טבלה לנדותה דכיון שטבלה לקריו ש"מ בקבלת המצות יקרי ט מבקבייתיומבות: שקבלו עליהם הם עומדים. וכן ההוא דהוו קרו ליה בר ארמאה בר ארמאה . יאריר"ל מי לא וזרל להריו ומל וקבל מקצת מצות מצות . ומקצת קלות חמורות ולא טבל בשעת גירותו עד לאחר מכאן שטבל לקריו ולפיכך אמרינן כיון דנתגייר וקבל עליו מקצת מצות קלות . ומקצת מצות חמורות אף צל פי שבשעת הקבלה לא נזדמן להיות שם שלשה . ואחר כך טבל לקריו עלתה צריך שלשה הני מילי לכתחלה כל שיודיעוהו מקצת מצות קלות ומקצת מהחמורות בשעת מילה ובשעת טבילה והכי תניא (לקמן מז:) נתרפא מטבילין אותו מיד ושני חלמידי חכמים עומדים על גביו ומודיעין וכו׳ ופרכינן עלה והא אנן תנן שלשה הא אמר ליה ר"י לתנא תני שהודיעוהו מקצת מצות . הלות ומקצת בשעה לטבול שהודיטוהו ואח"כ טכל גרים גמורים הם ומותרים

בינו לבין עצמו שלא הודיעוהו מקצת מצות קלות וחמורות עובד כוכבים גמור הוא ^אפילו נמול ולפיכך אמר גר שנתגייר בינו לבין עצמו אינו גר ומעשה באחד שבא לפני רבי יהודה וכו׳ ומסקנא לדבריך עובד כוכבים אתה והרב אלפס כתב דהא דרבי - ברין בצמה אינה זו המפשה באהו שבא עצר יו היו היותרונה. אסי ודריב״ל בדיעבד רלא פסלין ליה לברית הואל וטבל לקריו והדר יותנן לכתחלה דלא היונג ביה מנהג גר ולא מנסבין ליה בת ישראל עד דטבל בפני ג' ת״ח והראב״ד כתב והוא דחזו ליה בי תרי דטבל לקריו אבל לא חזו ליה בי תרי לאו כלום הוא ע״כ ואני אומר דוקא בדאיתחזק בעובד כוכבים אבל לא איתחזק בעובד כוכבים אם אמר טבל לקריו נאמן במגו:

הקדש